

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 10/2005 rd

**Regeringens proposition med förslag till lag om
ändring av polislagen och till vissa lagar som
har samband med den**

**Lagmotion med förslag till lag om ändring av
2 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmel-
ser som hör till området för lagstiftningen i kon-
ventionen om ömsesidigt bistånd och samarbe-
te mellan tullförvaltningar**

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 december 2004 en proposition med förslag till lag om ändring av polislagen och till vissa lagar som har samband med den (RP 266/2004 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Motioner

Utskottet har i samband med propositionen behandlat följande motioner:

— LM 58/2005 rd: Lag om ändring av 2 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar (Esko Kurvinen /saml m.fl.). Motionen remitterades till utskottet den 26 maj 2005.

— AM 33/2005 rd: Yngre konstuplars polisbefogenheter (Petri Salo /saml). Motionen remitterades till utskottet den 27 april 2005.

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet och lagutskottet lämnat utlåtande i

ärendet. Utlåtandena (GrUU 11/2005 rd, LaUU 6/2005 rd) ingår som bilaga till detta betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Keijo Suuripää, avdelningschef, lagstiftningsråd Tomi Vuori och lagstiftningsråd Mika Kättö, inrikesministeriet
- biträdande justitieombudsman Ilkka Rautio
- äldre justitieombudsmannasekreterare Juha Haapamäki, riksdagens justitieombudsmans kansli
- lagstiftningsdirektör Jan Törnqvist, justitieministeriet
- överinspektör Hanna Vuojela, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Juhapekka Ristola, kommunikationsministeriet
- överinspektör Lauri Vuorivirta, dataombudsmannens byrå
- statsåklagare Jorma Äijälä, Riksåklagarämbetet
- underrättelsechef Sami Rakshit, Tullstyrelsen

- kriminalöverinspektör Sanna Palo, Central-kriminalpolisen
- biträdande chefen Kari Rantala, liikkuva poliisi
- överinspektör Astrid Geisor-Goman, överinspektör Martin Westerlund och ingenjör Pekka Rissanen, skyddspolisen
- poliskommendör Jukka Riikonen, polisinsineringen i Helsingfors härad
- utvecklingsdirektör Marja-Liisa Virtanen, TeliaSonera Finland Oy
- avdelningsdirektör Kari Wirman, FiCom rf även som representant för Elisa Abp
- styrelsemedlem, tingsdomare Mikko Saleva, Tingsrättsdomarna rf
- ordförande Kari Hietala, Polisskolans elevkår
- advokat Markku Fredman, Finlands Advokatförbund rf
- ordförande Hannu Sainio, Finlands polisorganisationers förbund rf
- ledande häradsåklagare Christian Lundqvist, Suomen Syyttäjähdistys ry
- professor Olli Mäenpää
- professor Ari-Matti Nuutila
- professor Kaarlo Tuori.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Skattestyrelsen
- Kommunikationsverket
- Statskontoret
- Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry
- Poliisin lääninjohdon viranhaltijat ry
- Finlands Röda Kors.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Propositionen

I propositionen föreslås talrika ändringar i polislagen samt mindre ändringar i lagen om offentlighet vid rättegång, vägtrafiklagen, inkomstskattelagen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet samt lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater och tillämpning av konventionen.

Det föreslås att till bestämmelsen om åtgärds- eftergift i polislagen fogas en bestämmelse om åtgärdsfördröjning. En polisman skall vid inhämtande av information ha rätt att dröja med att ingripa när ett brott håller på att ske, om fördröjningen är nödvändig för att dölja att information inhämtas eller för att trygga syftet med att information inhämtas.

Det föreslås att till lagen fogas en ny bestämmelse om en polisman som studerar. Enligt förslaget skall en yngre konstapel som avlägger grundexamen för polis ha en polismans befogenheter när han eller hon under sin handledares

ledning och uppsikt utför uppgifter som ankommer på polisen.

I propositionen föreslås att till polislagen även skall fogas de bestämmelser om en polismans rättigheter och skyldigheter som nu ingår i polisförordningen. De bestämmelser som föreslås bli fogas till lagen gäller en polismans skyldighet att handla, hur en polisman är skyldig att uppträda, en polismans rätt att ha bisysslor samt den fysiska kondition och yrkesskicklighet som förutsätts av en polisman.

Polislagen kompletteras med bestämmelser som ger polisen rätt att utföra säkerhetskontroller på polisstationer och i andra lokaler som polisen förfogar över.

Ändringar föreslås också i polislagens bestämmelser om inhämtande av information. Definitionerna av vad som avses med inhämtande av information preciseras i fråga om teknisk övervakning, täckoperation, bevisprovokation genom köp samt teleövervakning. Lagen kompletteras också med definitioner av nya metoder för inhämtande av information, nämligen teleavlyssning och användning av informationskällor.

Exaktare regler föreslås om förutsättningarna för användning av teknisk observation, täckoperationer, bevisprovokation genom köp och teleövervakning. Nya bestämmelser föreslås också om hur förutsättningarna för inhämtande av information skall tryggas.

Tillämpningsområdet för teleavlyssning föreslås bli breddat så, att teleavlyssning med stöd av polislagen skall vara tillåten för hindrande eller avslöjande av terrorism. Teleavlyssning skall vara tillåten även när den är nödvändig för att avvärja en överhängande risk för liv eller hälsa. Bestämmelserna ger också polisen större rätt att utföra teknisk avlyssning.

Dessutom föreslås att bestämmelser om verksamhet som informationskälla tas in i lagen. Enligt förslaget skall polisen ha möjlighet att anlita en person som inte tillhör polisförvaltningen som informationskälla när polisen utför uppgifter som föreskrivs i polislagen. Samtidigt föreslås också att till inkomstskattelagen skall fogas en bestämmelse om skattefrihet för vissa arvoden.

I propositionen föreslås också att till bestämmelserna om komplettering av polispersonalen skall fogas bestämmelse om att kompletterande polispersonal skall få användas till att upprätthålla ordningen och reglera trafiken i tillställningar som har anknytning till dessa personers utbildning.

Det föreslås vidare att till polislagen likaså fogas bestämmelser om anlitande av frivilliga för efterspanings- och räddningsuppgifter samt om ersättning för skador som frivilliga kan förorsakas.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft senast den 1 maj 2005.

Motioner

LM 58/2005 rd

I propositionen RP 266/2004 rd ingår ett förslag till ändring av lagen om tillämpning av konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater (148/2004). Det föreslås att hänvisningarna till bestämmelser i polislagen om täckoperationer

och bevisprovokationer ändras i överensstämmelse med ändringarna i polislagen.

Enligt 2 § 1 mom. i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar (427/2004), den så kallade Neapel II-konventionen, är rätten för tjänstemän i medlemsstaterna att genomföra täckoperationer och bevisprovokation genom köp på Finlands territorium bunden till för saken relevanta bestämmelser i tvångsmedelslagen och polislagen. Eftersom det föreslås att bestämmelserna i polislagen om täckoperationer och bevisprovokation genom köp ska ändras måste motsvarande ändringar genomföras i hänvisningarna till polislagen i ovan nämnda lag om sättande i kraft. Behöriga myndigheter enligt Neapel II-konventionen är utöver tullmyndigheterna polisen och gränsbevakningsväsendet.

AM 33/2005 rd

Propositionen med förslag till ny polislag försvagar väsentligt de yngre konstaplarnas verksamhetsmöjligheter under praktik- och fältarbetsperioden. Enligt propositionen ska en yngre konstapel ha polismans befogenheter endast då han eller hon under sin handledares ledning och uppsikt utför uppgifter som ankommer på polisen.

Polisaspiranternas befogenheter behöver inte ändras. En polisaspirant har en polismans befogenheter när han eller hon under sin handledares ledning och uppsikt utför uppgifter som ingår i utbildningen. Sådana uppgifter är till exempel träning i trafikövervakning strax innan praktikperioden inleds.

I praktiken är det omöjligt att en yngre konstapel under sin praktikperiod ständigt skulle vara under uppsikt av sin handledare. Om till exempel handledaren är sjuk eller frånvarande av annan orsak skulle en yngre konstapel således sakna polisbefogenheter trots att han eller hon bär uniform med tillhörande arbetsredskap (vapen, teleskopbatong, gasspray, handklovar).

En polisman har enligt 9 § i polislagen polisbefogenheter och skyldighet att vidta åtgärder

även utanför sitt verksamhetsområde och på sin fritid om det är nödvändigt för avvärjande av ett allvarligt brott, inledande av en undersökning av ett sådant brott, avvärjande av allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet eller av andra med dessa jämförbara särskilda skäl. Följden är att en polisman inte ens under sin fritid helt kan frigöra sig från sin av tjänsten betingade ställning som polisman. De skyldigheter som ingår i tjänsten utsträcker sig också till fritiden.

Enligt förslaget skulle yngre konstablar utanför sin arbetstid ha samma rättigheter som vanliga medborgare. De skulle således inte ha rätt att ingripa i situationer där polismän för närvarande enligt polislagen är skyldiga att ingripa. Således skulle de också sakna möjlighet att i egenskap av polis ta ställning till frågor som ställs av medborgare. Saken inverkar på polisens pålitlighet och trovärdighet i allmänhetens ögon.

Avsaknaden av särskilda polisbefogenheter skulle försvåra arbetet för yngre konstablar under deras fältarbetsperiod eftersom man inte ens utser en handledare för dem under vilkens ledning och uppsikt de skulle utföra sina uppgifter.

Den nuvarande polislagen som föreskriver polisbefogenheter för yngre konstablar har visat sig vara mycket funktionsduglig. Polislagen bör inte ändras på det sätt som föreslås i propositionen. Yngre konstablar måste ha polisbefogenheter både under arbetspraktikperioden och fältarbetsperioden.

I åtgärdsmotionen föreslås att regeringen vidtar skyndsamma åtgärder för att bibehålla polisbefogenheterna för yngre konstablar och personer som studerar vid Polisskolan på nuvarande nivå.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Huvudsyftet med propositionen är att polisen effektivare ska kunna hindra, avslöja och utreda organiserad brottslighet. Polisens befogenheter ska ses över i motsvarighet till förändringarna i omvärlden.

Med hänvisning till propositionens motivering och annan utredning finner utskottet propositionen behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslagen men med de anmärkningar och ändringsförslag som framgår av betänkandet.

Polislagen (493/1995), som trädde i kraft i oktober 1995, har ändrats i betydande grad genom delreformer med den påföljden att helheten är svår att greppa. Ett av skälen till reformerna har varit den internationaliserade brottsligheten. Polislagen har också kompletterats med egna bestämmelser om s.k. teletvångsmedel. De nödvändiga delreformerna har gjort lagen svåröverskådlig. Därför kräver förvaltningsutskottet att regeringen ser till att en väl förberedd totalreform av polislagen utifrån bestämmelserna i polislagen bereds och lämnas till riksdagen. Propo-

sitionen bör vara så klar och systematisk som möjligt och paragraferna motiveras exakt och i övrigt på behörigt sätt.

Detaljmotivering

1. Lag om ändring av polislagen

5 §. Åtgärdsfördröjning och åtgärdseftergift. Regeringen föreslår att 5 § i den gällande polislagen ska kompletteras med ett nytt 1 mom. om åtgärdsfördröjning. En polisman som vidtar sådana åtgärder för att inhämta information som avses i 3 kap. får dröja med att ingripa när ett brott håller på att ske, om detta är nödvändigt för att dölja att information inhämtas eller för att trygga syftet med att informationen inhämtas.

Förvaltningsutskottet hänvisar till grundlagsutskottet och lagutskottets utlåtanden och konstaterar att 5 § 1 mom. är alldeles för öppen. Där ställs inga som helst begränsningar för sådana brott som man kan dröja med att ingripa i. Förvaltningsutskottet föreslår att de brott ställs ut-

anför 5 § 1 mom. utgör en direkt fara för någon annans liv, hälsa eller frihet eller en betydande fara för miljön, egendom eller förmögenhet. Detta skrivsätt svarar mot uttrycket i 43 § 4 mom. om avvikelse från tystnadsplikten för den som hör till polispersonalen.

Utskottet inskräper att möjligheten att dröja med att ingripa begränsas av proportionalitetsprincipen i 2 § 2 mom. i polislagen som gäller all polisverksamhet och som kräver att metoderna och de olägenheter de medför ska stå i förnuftig relation till det eftersträfvade syftet.

I detta sammanhang noterar utskottet att kontrollerad leverans ingår i många multilaterala internationella regelverk som gäller Finland och också i bilaterala internationella överenskomelser. Kontrollerad leverans nämns åtminstone i artikel 1.g och artikel 11 i FN:s konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (FördrS 44/1994), artikel 73 i Schengenkonventionen (FördrS 23/2001), artikel 2.i och artikel 20 i FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, artikel 12 i konventionen om ömsesidig rättshjälp vid brottmål (FördrS 57/2004) och artikel 22 i Neapel II-konventionen om ömsesidigt bistånd och arbete mellan tullförvaltningar (FördrS 148/2004).

I de nationella befogenhetsbestämmelserna finns ändå inte någon explicit definition av eller bestämmelse om begreppet kontrollerad leverans. Syftet med kontrollerad leverans i sig har enligt vad utskottet erfarit ansetts klart. Genom att tillåta att en misstänkt eller illegal transport får fortsätta försöker man avslöja sådan mera omfattande brottslig verksamhet som ligger bakom den illegala transporten. Nationellt anses befogenheterna grunda sig på 14 § 1 mom. 3 punkten i tullagen (1466/1994) och 4 kap. 1 § i tvångsmedelslagen (450/1987). Med stöd av det förstnämnda lagrummet har en tullmyndighet rätt att kvarhålla och omhänderta en vara som inte tullklarats på behörigt sätt. Med stöd av tvångsmedelslagen får ett föremål tas i beslag om det finns skäl att anta att det kan ha betydelse som bevis i brottmål. Ingentida nationella befogenhetsbestämmelsen anger när någonting ska

kvarhållas, omhändertas eller tas i beslag. Därför har det ansetts att en sådan åtgärd kan skjutas fram till en lämpligare tidpunkt med tanke på en samlad bedömning av saken.

I 5 § 1 mom. i propositionen föreskrivs åtminstone delvis om samma sakkomplex. Förvaltningsutskottet hänvisar till riksdagens uttalande och understryker att det behövs en nationell definition uttryckligen av begreppet kontrollerad leverans i den nationella lagstiftningen om de behöriga myndigheterna (LaUB 4/2003 rd — RSv 92/2003 rd).

7 §. Polisbefogenheter. Regeringen föreslår att 7 § kompletteras med ett nytt 3 mom. om att en yngre konstapel som genomgår en arbetspraktikperiod eller fältarbetsperiod som ingår i grundexamen för polis har en polismans befogenheter när han eller hon under sin handledares ledning och uppsikt utför uppgifter som ankommer på polisen.

Grundexamen för polis består av grundläggande studier, handledd arbetspraktik och fördjupade yrkesstudier. Den som studerar för en grundexamen utnämns till yngre konstapel i tidsbestämt tjänsteförhållande medan den handledda arbetspraktiken och de fördjupade yrkesstudierna pågår. En betydande del av de fördjupade yrkesstudierna utgörs av en fältarbetsperiod vid en polisenhet. Det är till stort stöd för studiemålsättningen att den studerande får arbeta desto mer självständigt ju längre studierna fortskrider.

Enligt utredning utgår propositionen från att en yngre konstapel har samma befogenheter som en polisman, precis som nu. Förslaget avser att hindra att två polisstuderande bildar ett arbetspar i fältarbetet, t.ex. en utryckningspatrull.

Under den tid de grundläggande studierna för grundexamen för polis pågår är den studerande en polisaspirant. Enligt 7 § 2 mom. i polislagen har en polisaspirant en polismans befogenheter när han eller hon under sin handledares ledning och uppsikt utför uppgifter som hör till polisen. Enligt utredning har polisaspiranterna i praktiken utövat en polismans befogenheter i olika slag av trafikkontrolluppgifter direkt under handledarens uppsikt.

Efter slutförda grundläggande studier utnämns en studerande till yngre konstapel i tidsbestämt tjänsteförhållande för handledd arbetspraktik. Under arbetspraktikperioden utför de studerande polismännen olika tjänsteuppdrag under handledning och uppsikt av en erfaren polisman som utnämnts till handledare. Under arbetspraktiken bär en yngre konstapel i tjänsteutövningen de yttre kännetecknen för en polisman (polismans uniform och tjänstemärke).

Förvaltningsutskottet föreslår utifrån erhållen utredning och åtgärdsmotion AM 33/2005 rd att 7 § 3 mom. formuleras på följande sätt för att bestämmelsens syfte ska uppnås: En yngre konstapel har en polismans befogenheter. *Under en arbetspraktikperiod som ingår i grundexamen för polis har en yngre konstapel en polismans befogenheter under ledning och behövlig uppsikt av sin handledare för arbetspraktiken.*

Förvaltningsutskottet understryker att en yngre konstapel inte får tilldelas alltför farliga eller krävande uppgifter ens under fältarbetsperioden (ingår i de fördjupade yrkesstudierna), då han eller hon tjänstgör under ledning och uppsikt av sin polisenhet utan någon särskilt namngiven handledare.

9 c §. Polismans uppförande. Utskottet föreslår en språklig precisering i 9 c §.

9 d §. Bisysslor. En polisman får enligt 9 d § 1 mom. inte sköta en si 18 § 4 mom. statstjänstemannalagen (750/1994) avsedd biyssla om inte särskilt tillstånd ges på ansökan. Utskottet finner det viktigt att tillämpningen av bestämmelsen inte oskäligt begränsar polismannens möjligheter att sköta bisysslor.

En polisman får enligt föreslagna 9 d § 2 mom. inte sköta en syssla som medför rättigheter eller skyldigheter som kan stå i strid med en polismans uppgifter enligt polislagen. Syftet är enligt motiveringen att förbjuda en polisman att fungera t.ex. som säkerhetschef vid offentliga tillställningar och i andra liknande uppgifter som nära tangerar polisens uppgifter. Det ska också vara förbjudet att fortlöpande eller upprepat bedriva konsultation eller undervisning av affärs-

verksamhetskaraktär, om verksamheten anknyter till polisens behörighetsområde.

Syftet med bestämmelsen i 9 d § 2 mom. om en polismans bisysslor är att begränsa polismannens rätt att sköta sådana uppgifter, med eller utan vederlag, som nära tangerar polisens uppgifter. Begränsningen kommer sig av att en polisman också under fritiden har skyldighet att agera om han eller hon upptäcker att ett brott har begåtts. Polismannen kan inte frigöra sig från en sådan skyldighet genom att t.ex. tjänstgöra som medlem av en förening i en uppgift som nära tangerar polisens uppgifter. Som exempel kan nämnas att övervaka och upprätthålla ordningen, inbegripet trafikkontroll och brottsbekämpning. Förslaget hindrar en polisman att tjänstgöra t.ex. som restaurangvaktmästare eller trafikdirigent vid offentliga tillställningar eller i andra uppgifter som tangerar polisens uppgifter.

Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande att det finns godtagbara skäl för de föreslagna bestämmelserna med avseende på de polisiära uppdragens och befogenheternas särskilda karaktär och omfattning.

Förvaltningsutskottet noterar ytterligare att det för den som är anställd inom polisen enligt lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002) är förbjudet att tjänstgöra som väktare. I proposition RP 265/2004 rd som är under behandling i utskottet ingår ett förslag till bestämmelse som förbjuder en polisman, gränsbevakningsman eller tullman att tjänstgöra som ordningsvakt.

Förvaltningsutskottet tillstyrker att 9 d § godkänns enligt propositionen. Samtidigt påpekar det att en polisman inom ramen t.ex. för frivillig föreningsverksamhet har rätt att tjänstgöra i uppgifter som inte tangerar polisens uppgifter på det sätt som avses ovan.

20 §. Skydd mot brott och störande beteende. En person kan avlägsnas från en plats på det nya villkor i 20 § 2 mom. att det av hans eller hennes hotelser eller övriga uppförande och tidigare uppförande i en motsvarande situation kan dras den slutsatsen att han eller hon sannolikt kommer att orsaka betydande störning eller över-

hängande fara för den allmänna ordningen och säkerheten.

Grundlagsutskottet noterar i sitt utlåtande att tröskeln för när en person får avlägsnas förefaller att vara ganska låg att döma av formuleringarna ("kan dras den slutsatsen ... sannolikt kommer att orsaka ..."). Vidare framhåller utskottet att samma formulering ingår i gällande 20 § 1 mom. och att den följaktligen kan antas ha en inarbetad betydelse för tillämpningen av bestämmelsen. Dessutom höjs tröskeln av att en bedömning enligt formuleringen i 20 § 2 mom. alltid måste grunda sig på aktuella hotelser och annat beteende, men också på personens tidigare uppförande i en liknande situation. Grundlagsutskottet menar att det trots detta vore befogat att i den här typen av reglering som bygger på eventuellt förutsägbart beteende hos en person eftersträva en mer konkret formulering som indikerar objektiv prövning.

Förvaltningsutskottet omfattar grundlagsutskottets syn och föreslår att 20 § 2 mom. godkänns som följer: "En person kan likaså avlägsnas från en plats om han eller hon genom sitt uppförande orsakar eller *om det utifrån* hans eller hennes hotelser eller övriga uppförande och tidigare uppförande i en motsvarande situation *är sannolikt* att han eller hon kommer att orsaka betydande störning eller överhängande fara för den allmänna ordningen och säkerheten."

22 §. *Säkerhetsvisitation*. Med stöd av det föreslagna tillägget i 22 § 3 mom. har en polisman rätt att kroppsvisitera personer som anländer till eller vistas i omedelbar närhet av en tillställning som nämns i momentet och att granska deras saker för att förvissa sig om att personerna inte för med sig föremål eller ämnen som kan göra det svårare att upprätthålla ordningen och säkerheten under tillställningen. I paragrafens 4 mom. föreskrivs att sådana föremål och ämnen ska tas ifrån dem som visiteras.

Av grundlagsutskottets utlåtande framgår bland annat att den föreslagna bestämmelsen är mycket allmänt formulerad och gör att många

olika föremål som personer kan inneha omfattas av regleringen — också den typen av föremål som inte spelar någon roll för att trygga säkerheten för dem som deltar i en sammankomst. Det intresse som skyddas av bestämmelserna förefaller snarare att vara åtgärder som i ett polisärt perspektiv är nödvändiga för att upprätthålla ordning och säkerhet, och i mindre omfattning deras rättigheter som deltar i sammankomsten. Ett så allmänt intresse för att bestämmelsen får ännu mera generell karaktär, när kravet inte är att visitationerna och det faktum att föremål och ämnen tas ifrån personerna hindrar att ordning och säkerhet upprätthålls eller medför någon risk i detta hänseende.

Sammantaget sett anser grundlagsutskottet att 22 § 3 och 4 mom. är mycket problematiska med avseende på de allmänna villkoren för begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna. Ett villkor för vanlig lagstiftningsordning är att de tillägg i 22 § 3 och 4 mom. som regeringen föreslår stryks i förslaget eller att de justeras i överensstämmelse med de grundläggande fri- och rättigheterna.

Förvaltningsutskottet påpekar att en polisman med stöd av gällande 22 § 3 mom. för att trygga säkerheten för deltagarna i en rättegång eller en allmän sammankomst, en offentlig tillställning eller någon annan motsvarande tillställning som förutsätter särskilt skydd har rätt att kroppsvisitera en person som anländer till eller vistas i omedelbar närhet av en sådan tillställning och granska de saker han medför, i syfte att förvissa sig om att personen inte innehar sådana föremål eller ämnen med vilka deltagarnas säkerhet kan äventyras.

Förvaltningsutskottet hänvisar till grundlagsutskottets utlåtande och föreslår att de föreslagna tilläggen till 22 § 3 och 4 mom. i polislagen stryks. Det betyder att gällande 22 § bara ändras såtillvida att nuvarande 22 § 4 mom. upphävs. Om det anses nödvändigt att ändra gällande 3 och 5 mom. i 22 § i polislagen bör förslaget till bestämmelse förberedas särskilt på det sätt som grundlagsutskottet kräver i sitt utlåtande.

22 e §. *Användning av maktmedel vid säkerhetskontroll.* De föreslagna nya 22 b—f § i polislagen gäller säkerhetskontroller i polisinrättningar och polisens övriga lokaler.

Meningen är att bara en polisman och en tjänsteman inom polisen ska ha rätt att använda maktmedel för att avlägsna den som vägrar gå med på en säkerhetskontroll från polisens lokaler. Grundlagsutskottet menar att begränsningen inte framgår klart och tydligt av 22 e § 1 mom. och att formuleringen därför bör ses över.

Förvaltningsutskottet föreslår att bestämmelsen preciseras och att tredje meningen i 22 e § 1 mom. godkänns enligt följande: *Någon annan än en polisman eller en tjänsteman vid polisen får dock inte använda maktmedel för att avlägsna en person från polisens lokaler, om inte något annat följer av annan lagstiftning.*

28 §. *Definitioner. Teknisk övervakning.* Med teknisk övervakning i 28 § 1 mom. 1 punkten avses fortlöpande eller upprepat iakttagande eller fortlöpande eller upprepat avlyssning av allmänheten, fordonsförare, fotgängare eller fordon med hjälp av teknisk anordning samt automatisk upptagning av ljud eller bild.

Definitionen av teknisk övervakning i den gällande lagen säger ingenting om "fortlopande eller upprepat". Där sägs inte heller någonting om att den tekniska övervakningen ska gälla "fordon".

I propositionens motivering sägs att definitionen av teknisk övervakning ska preciseras för att det ska bli klart att verksamheten är fortlöpande eller upprepat och att den också kan omfatta ett fordon. Genom tillägget samordnas definitionen av teknisk övervakning med definitionerna i 1 mom. 2, 3 och 4 punkten. Tillägget fordon tydliggör praxis på den punkten att formuleringen i den gällande lagen ibland har tolkats som så att polislagen inte omfattar teknisk övervakning av ett fordon om inte övervakningen egentligen gäller föraren.

Lagutskottet fäster sig i sitt utlåtande vid att riksdagen samtidigt med den föreliggande propositionen behandlar en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om ordningsbots-

förfarande och vissa andra lagar i syfte att genomföra innehavaransvar för fordon vid automatisk trafikövervakning (RP 16/2005 rd). Också i den propositionen finns ett förslag till ändring av 28 § 1 mom. 1 punkten i polislagen. Lagutskottet påpekar att definitionerna i dessa lagar skiljer sig från varandra i den första delen.

Jämfört med det rådande läget kan kravet att teknisk övervakning ska vara "fortlopande eller upprepat" enligt lagutskottet leda till att andra former av iakttagande eller avlyssning inte regleras i lag, vilket inte är någon bra lösning. Definitionen av teknisk övervakning spelar en roll också i och med att 29 § i polislagen förpliktar polisen att på förhand meddela om den utför teknisk övervakning på en allmän plats eller en allmän väg. En inskränkning av definitionen av teknisk övervakning på det sätt som regeringen föreslår nu kan resultera i att polisen går in för en snäv tolkning av skyldigheten att anmäla teknisk övervakning i förväg.

Lagutskottet föreslår därför att förvaltningsutskottet tar ställning till om definitionen teknisk övervakning i polislagen bör få samma formulering som i 28 och 29 § i förslaget till lag om ändring av polislagen i RP 16/2005 rd.

Förvaltningsutskottet konstaterar att polisen utifrån 29 § i polislagen har rätt att efter föregående meddelande företa teknisk övervakning på allmän plats för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, förebygga brott, identifiera personer som är misstänkta för brott och för att bevakna särskilda övervakningsobjekt.

Utskottet har den uppfattningen att det inte ens nu krävs föregående meddelande om tillfällig eller momentan teknisk övervakning t.ex. med videoapparat. Det framgår redan av detaljmotiveringen till 29 § i den gällande polislagen (RP 57/1994 rd) att begreppet teknisk övervakning ursprungligen inte avsågs omfatta övervakning av tillfällig natur (annan än fortlöpande eller upprepat övervakning). Det är inte heller praktiskt möjligt med föregående meddelande om tillfällig eller kortvarig övervakning eller övervakning med rörlig utrustning, t.ex. i samband med säkerhetsarrangemangen under statsbesök.

Anmälningsskyldigheten har i första hand haft med automatisk hastighetsbevakning och annan trafikkontroll och fortsatt övervakning av stationsområden och liknande att göra. Polisen meddelar sig genom trafikmärken eller skyltar som placeras ut vid gränserna för ett bevakningsobjekt. Syftet med bestämmelsen om meddelande är att var och en som på normalt vis omfattas av övervakningen ska uppfatta meddelandet om övervakning.

Förvaltningsutskottet föreslår att 28 § 1 mom. 1 punkten godkänns enligt regeringens proposition för att bestämmelsen ska bli preciserad i motsvarighet till syftet.

Täckoperationer. Med täckoperationer avses enligt 28 § 1 mom. 4 punkten fortlöpande eller upprepat inhämtande av information om en person eller persongrupp eller om personens eller gruppens verksamhet genom infiltration. I den nuvarande definitionen stryks villkoret att informationen ska gälla en "viss" person eller persongrupp. Dessutom föreslås sista meningen i gällande 4 punkt om metoder för att hindra att inhämtande av information och infiltration avslöjas bli struken. Denna punkt i bestämmelsen föreslås bli flyttad till nya 33 a §, som innehåller allmänna bestämmelser om vad som kan göras för att dölja att polisen inhämtar information.

Lagutskottet ser det inte som motiverat att bestämmelsen ändras på ett sätt som mer eller mindre tyder på att kravet på specificering avskaffas. Men det godtar utgångspunkten att en person t.ex. vid täckoperationer inte direkt ska kunna behöva namnges.

Av propositionens motivering framgår att ändringen bara avser att tydliggöra bestämmelsen såtillvida att den klart visar vilka villkor som ställs på individualisering av objektet. Bestämmelsen kräver alltså inte att det ska gå att ange eller individualisera den persons eller persongrupps fysiska egenskaper som täckoperationen riktar sig mot. Det räcker med att personen eller persongruppen kan individualiseras t.ex. utgående från sin verksamhet. Ett av syftena med täckoperationer är att klarlägga kriminella organisationers strukturer och ta reda på vilka som är

verksamma i den, och då finns det ingen orsak att kräva uppgifter t.ex. om en persons namn för att utredningen ska kunna utföras.

Förvaltningsutskottet poängterar att en person eller persongrupp alltid måste kunna individualiseras innan villkoren för täckoperationer uppfylls. Men det betyder inte att den person eller persongrupp som är föremål för täckoperationer direkt måste kunna namnges. När en operation dras i gång vet man inte nödvändigtvis namnet på den person som är föremål för operationen, t.ex. finansären av en kriminell grupp. Därför framhåller utskottet att 28 § 1 mom. 4 punkten inte kan tolkas som att man kan avstå från kravet att individualisera en person eller en persongrupp. Utskottet hänvisar till bestämmelsens formulering och propositionens motivering och tillstyrker 28 § 1 mom. 4 punkten utan ändringar.

Bevisprovokation genom köp. Regeringen föreslår att definitionen i 28 § 1 mom. 5 punkten ses över såtillvida att bevisprovokation genom köp avser ett köpeanbud eller köp som polisen gör för att förhindra eller avslöja ett brott eller för att återfå vinningen av ett brott. Jämfört med den gällande definitionen utsträcks bevisprovokation genom köp till att omfatta bara köpeanbudet utan också ett faktiskt köp. Dessutom stryks kravet att bevisprovokation genom köp måste gälla ett föremål, ett ämne eller egendom som innehas olagligen eller är föremål för handel.

I sitt utlåtande föreslår lagutskottet att kravet på att köp eller köpeanbud måste gälla föremål, ämnen eller egendom som innehas olagligt eller som är föremål för olaglig handel inte ska strykas i kriterierna för bevisprovokation genom köp.

Enligt propositionens motivering föreslås definitionen av bevisprovokation genom köp bli ändrad såtillvida att den inte nämner omständigheter som på ett naturligt sätt hör till och redan ingår i 31 b §, som anger kriterierna för bevisprovokation genom köp. Det finns inget behov att särskilt räkna upp möjligheterna att använda bevisprovokation genom köp t.ex. i fråga om ett föremål som det är olagligt att inneha, eftersom olagligt innehav redan i sig uppfyller rekvisitet

för ett brott och ingår i villkoret för att bevisprovokation ska användas för att förhindra, avslöja eller utreda ett brott. Däremot behöver det nämnas särskilt att metoden kan användas för att återfå vinningen av ett brott.

Enligt propositionens motivering visar bl.a. erfarenheten att bevisprovokation genom köp spelar en viktig roll för att hindra, avslöja och utreda brott. Men samtidigt visar den att det också finns vissa brister i den gällande lagstiftningen, t.ex. att begreppet bevisprovokation genom köp är mycket snävt definierat. Slutsatsen i motiveringen är att definitionen av bevisprovokation genom köp behöver preciseras och förtydligas så att det faktiskt också är möjligt att köpa föremål, ämnen eller egendom som någon olagligt innehar eller saluför. Köpsituationerna ska alltså huvudsakligen handla om att hindra, avslöja och reda ut förfalsknings- och narkotikabrott.

Till denna del tillstyrker förvaltningsutskottet definitionen av bevisprovokation genom köp i propositionen. Men samtidigt understryker det särskilt att anstiftan till brottslig verksamhet i samband med bevisprovokation genom köp är strängt förbjudet. Lagändringen ska inte heller rubba det faktum att det handlar om en polisåtgärd av exceptionell natur. Det ursprungliga målet för bestämmelsen om bevisprovokation genom köp var att påverka narkotikautbudet genom att ta i beslag så mycket olaglig narkotika som möjligt och få den bort från marknaden. Åtgärderna ansågs också kunna ge uppgifter om distributionskanalerna för narkotika, betalningsförbindelserna och om de bakomliggande organisationerna (RP 34/1999 rd). Erfarenheterna efter det att bestämmelserna trädde i kraft visar att bevisprovokation genom köp spelar en stor roll för att hindra, avslöja och utreda brottslighet. Samtidigt pekar de på vissa brister i den gällande lagstiftningen som gör att definitionen av bevisprovokation genom köp måste ändras.

Utöver det som sägs ovan föreslår lagutskottet att förvaltningsutskottet inskränker tillämpningsområdet för bevisprovokation genom köp i fråga om själva köpet till föremål, ämnen eller egendom som kan betraktas som provpartier, om det för att nå syftet med bevisprovokation ge-

nom köp inte nödvändigtvis krävs någonting annat på grund av föremålets, ämnets eller egendomens karaktär.

Förvaltningsutskottet anser i likhet med lagutskottet att de grunder i propositionens motivering som talar för utvidgad rätt till bevisprovokation genom köp antyder att rätten att köpa ett föremål, ämne eller egendom i första hand bör inskränkas till provpartier. Föremål, ämnen eller egendom som innehas olagligt är emellertid inte alltid av den typen att de kan säljas i partier. I så fall måste köpeanbudet få gälla hela föremålet eller egendomspartiet. Förvaltningsutskottet konstaterar dessutom att det inte nödvändigtvis alltid är ens praktiskt möjligt att bara köpa ett provparti.

Förvaltningsutskottet hänvisar till motiveringen på den punkten att det i en internationell jämförelse är mycket allmänt att köp av provpartier är tillåtna vid bevisprovokation genom köp. Det har ansetts höra till bevisprovokationens karaktär. Ett effektivare internationellt samarbete och framför allt samarbetet inom Europeiska unionen förutsätter en viss grad av tillnärmning av lagstiftning och praxis i olika länder och därför anser regeringen att det också kräver en bredare definition av bevisprovokation genom köp i vår nationella lagstiftning. Utskottet hänvisar dessutom till 32 a § om ökad övervakning av täckoperationer och till 33 a § om beslut om täckoperationer på högre nivå.

Förvaltningsutskottet föreslår att 28 § 1 mom. 5 punkten godkänns enligt följande: 5) *bevisprovokation genom köp* ett köpeanbud eller *ett sådant köp av ett föremål, ett ämne eller egendom som skall betraktas som köp av ett provparti och som polisen gör i syfte att förhindra, avslöja eller utreda ett brott eller i syfte att återfå vinningen av ett brott, såvida inte syftet oundgängligen kräver ett större parti än ett provparti eller att ett föremål, ett ämne eller egendom köps som en bestämd helhet*. Formuleringen medger att bevisprovokation genom köp också används för att utreda brott, eftersom det inte finns någon särskild bestämmelse om det i tvångsmedelslagen.

31 §. Förutsättningar för teknisk observation. Regeringen föreslår att bestämmelserna om förutsättningarna för teknisk observation i polislagens 31 § ändras genom att till regleringens tillämpningsområde i 3 och 4 mom. lägga till förberedelse av brott som begås i terroristiskt syfte.

Lagutskottet har i sitt utlåtande tagit upp det sätt på vilket bestämmelsen är formulerad genom att påpeka att det enligt motiven är tänkt att paragrafen ska hänvisa till brottsrekvisitet i 34 a kap. 2 § i strafflagen, men att någon uttrycklig hänvisning inte ingår i paragrafen. Lagtekniskt sätt avviker paragrafen till exempel från den föreslagna 31 a §.

Förvaltningsutskottet omfattar lagutskottets utlåtande i detta avseende och föreslår att lagförslaget ändras så att bestämmelserna om förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte direkt hänvisar till brottsrekvisitet i 34 a kap. 2 § i strafflagen.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande är — att döma av formuleringen i den föreslagna bestämmelsen — åtgärder för att hindra ett brott som begås i terroristiskt syfte ett fristående villkor för teknisk observation. Av motiven till propositionen framgår emellertid att syftet är att teknisk observation också med stöd av den nya bestämmelsen bara ska vara tillåten om observation är nödvändig för att polisåtgärden ska kunna vidtas på ett säkert sätt.

Enligt 31 § 4 mom. i lagförslaget får en polisman utföra teknisk observation också av en person som befinner sig i en bostad, om detta är nödvändigt för att polisåtgärden tryggt ska kunna vidtas eller sådan överhängande fara avvärras som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas, eller för att förhindra ett brott i terroristiskt syfte som håller på att begås eller som hotar att inträffa.

Förvaltningsutskottet påpekar att teknisk observation därmed med stöd av det föreslagna 4 mom. kan gälla en person som befinner sig i en bostad enligt ett nytt villkor, nämligen att observationen är nödvändig i syfte att förhindra ett sådant brott i terroristiskt syfte som håller på att begås eller som hotar att begås.

Av regeringens motivering framgår det dessutom att en gärning som utförs i terroristiskt syfte är ägnad att förorsaka allvarlig skada för en stat eller internationell organisation. Även de redskap och medel som används i samband med ett sådant dåd är typiskt ägnade att förorsaka allvarlig förstörelse vida omkring platsen för dådet. Under de förutsättningar som beskrivits ovan ska observation som utförs med tanke på en stormning av platsen nödvändigtvis vara mycket grundlig, vilket förutsätter en långvarigare observation än när det är frågan om ett brott i annat syfte. Följaktligen är det motiverat att myndigheterna på ett täckande sätt inhämtar information i förebyggande syfte, så att terroristdåd effektivt kan hindras och den allmänna säkerheten tryggas.

Eftersom den konstitutionella utvärderingen av 31 § i lagförslaget inte utsträcker sig till brott som begås i terroristiskt syfte som ett helt nytt villkor för teknisk observation föreslår förvaltningsutskottet att villkoret ska strykas i slutet av 31 § 4 mom.

31 a §. Förutsättningar för täckoperationer. Regeringen föreslår att en polisman ska ha rätt att företa en täckoperation även när det gäller att förhindra eller utreda ett brott som nämns i 17 kap. 18 § i strafflagen. Det gäller spridning av pornografisk bild.

Det framgår av motiven till regeringens proposition att täckoperationer kan anses motiverade särskilt när det gäller spridning av bilder där barn visas på ett sätt som sårar sedligheten. När det är fråga om i 17 kap. 8 a § strafflagen stadgad grov spridning av barnpornografisk bild, är en täckoperation möjlig redan nuförtiden med stöd av 31 a § 1 mom. i polislagen och 5 a kap. 2 § 1 mom. 4 punkten i tvångsmedelslagen.

Lagutskottet föreslår i sitt utlåtande att förvaltningsutskottet tar ställning till om bestämmelsen i detta läge kan begränsas till att bara omfatta spridning av eller försök till spridning av bilder och bildupptagningar som avses i 17 kap. 18 § 1 mom. i strafflagen.

Förvaltningsutskottet beaktar motiven i propositionen och omfattar lagutskottets stånd-

punkt och föreslår därmed att 31 a § ändras på det sätt som lagutskottet föreslagit i sitt utlåtande.

31 b § Förutsättningar för bevisprovokation genom köp. Enligt det gällande 31 b § 1 mom. har en polisman rätt att använda bevisprovokation genom köp om det är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda ett häleribrott eller ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år. Dessutom får metoden användas för att finna ett föremål, ett ämne eller egendom som på grund av ett sådant brott olagligt innehas eller bjuds ut till försäljning eller för att återfå vinningen av ett sådant brott.

Lagutskottet föreslår att den vidgade rätten att tillämpa bevisprovokation genom köp bara ska gälla åtgärder för att förhindra, avslöja eller utreda grov stöld.

I propositionen sägs att det är befogat att tillåta bevisprovokation genom köp vid häleribrott om man ser till metodens karaktär. Rätten kunde lämpligen också utvidgas till stöldbrott som också innebär att någon olagligt tillgriper någonting som tillhör någon annan. Precis som vid stöldbrott är det strängaste straffet för häleribrott fängelse i ett år och sex månader. I motiven anser regeringen det inkonsekvent att bevisprovokation genom köp vid stöldbrott ska få sättas in först på hälare, men inte på den person så att säga har begått det första brottet. Detta kan helt utan grund resultera i att utredningen av brottet drar ut på tiden.

Förvaltningsutskottet håller med regeringen och påpekar att redan straffskalan för grov stöld i den gällande lagen tillåter bevisprovokation genom köp (högsta straffet fängelse i fyra år). Med tanke på vad bevisprovokation står för anser utskottet det naturligt att metoden sätts in när värdefull egendom har stulits.

31 d §. Förutsättningar för teleavlyssning. Enligt 1 mom. har en polisman för att förhindra eller avslöja ett brott rätt att rikta teleavlyssning mot en teleanslutning, teledress eller teleterminalutrustning som är i en persons besittning eller som denne annars antas använda. Villkoret

för detta är att det på grund av personens uttalanden, hotelser eller uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott som begås i terroristiskt syfte. Ett annat villkor är att uppgifterna kan antas vara av synnerlig vikt för att förhindra eller avslöja brottet.

I sin praxis har grundlagsutskottet utgått från att brott kan tolkas i den mening som avses i 10 § 3 mom. i grundlagen när det finns en konkret och specificerad brottsmisstanke. Utskottet har dock ansett det viktigt att det konstitutionella villkoret, en konkret och specificerad brottsmisstanke, klart och tydligt sägs ut i lagbestämmelserna. Av utlåtandet från grundlagsutskottet framgår det att lagförslaget uppfyller dessa krav.

Inte heller förvaltningsutskottet håller med regeringen om att bestämmelsen inte nödvändigtvis kräver att det finns en konkret och specificerad brottsmisstanke.

Lagutskottet föreslår i sitt utlåtande att 31 d § 1 mom. kompletteras med ett krav som säger att teleavlyssning ska vara "nödvändigt" för att förhindra eller avslöja det brott som avses i paragrafen. Till det vill förvaltningsutskottet påpeka att ett sådant krav i sak ingår i slutet av momentet (uppgifterna kan antas vara av "synnerlig vikt" för att förhindra och avslöja brottet).

I likhet med lagutskottet anser förvaltningsutskottet att teleavlyssning kunde grunda sig på att en person på grund av sina uttalanden, hotelser eller uppträdande också när det "i övrigt är befogat att anta" att han eller hon gör sig skyldig till ett brott som begås i terroristiskt syfte. Den typen av kriterier begränsar knappast de fakta som antagandet i bestämmelsen kan luta sig mot. Inte heller domstolen kan då på behörigt sätt fullfölja sitt uppdrag att tillgodose rättssäkerhetsaspekterna.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår förvaltningsutskottet att 31 d § 1 mom. får följande lydelse: "En polisman har för att förhindra eller avslöja ett brott rätt att rikta teleavlyssning mot en teleanslutning, teledress eller teleterminalutrustning som är i en persons besittning eller som denne annars antas använda, om det på grund av personens uttalanden, hotelser eller

uppträdande (*utesl.*) finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott som begås i terroristiskt syfte och som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen, förberedelse av brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet eller finansiering av terrorism och uppgifterna kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande eller utredning av brottet".

32 b §. *Teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och beslut om teknisk observation i domstol samt övrig behandling av ärendet.* Grundlagsutskottet påpekar att det med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna är viktigt att huvudregeln är att det är en domstol som beslutar om teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och om de fall av teknisk observation som avses i 32 b § 1 mom. Vid behandlingen tillämpas de bestämmelser i tvångsmedelslagen (450/1987) som nämns i 3 mom. Tanken är sannolikt inte att bestämmelserna om offentligt ombud i 5 a kap. 6 a § ska tillämpas på behandlingen av teletvångsmedel som grundar sig på polislagen. Det framgår kanske av att bestämmelsen har uttrycket "i tillämpliga delar", men det vore på sin plats att precisera lagrummet.

Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet föreslår förvaltningsutskottet att hänvisningarna till 5 a kap. 6 a, 6 b och 6 c § i tvångsmedelslagen stryks i 32 b § 3 mom. Dessutom är hänvisningarna till 5 a kap. 5 § (beslut om åtgärd) och 8 § (protokoll) onödiga med avseende på 32 b, 32 c och 33 § i polislagen.

32 c §. *Polismans rätt att besluta om teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation i brådskande fall.* I brådskande fall som avses i 1 mom. har en polisman som hör till befälet rätt att också besluta om teleavlyssning fram till dess att en domstol har avgjort ett yrkande på tillstånd. Yrkandet ska framställas omedelbart när det är möjligt och senast inom 24

timmar efter att åtgärden har påbörjats. Tillstånd kan också anhållas per telefon.

När rätten att tillämpa teleavlyssning togs in i tvångsmedelslagen ansåg grundlagsutskottet det vara en väsentlig rättssäkerhetsåtgärd att avlyssningsbefogenheten alltid ska förutsätta ett tillstånd av en oberoende domstol i enskilda fall utifrån konkreta brottsmisstankar (GrUU 8/1994 rd). På grundval av den föreliggande propositionen kan polisen utföra och slutföra teleavlyssning innan domstolen fattat sitt beslut. I sådana fall bedöms kriterierna för teleavlyssning över huvud taget inte av någon domstol. Av utlåtandet från grundlagsutskottet framgår det att detta enligt en färsk standpunkt från grundlagsutskottet inte ligger i linje med bestämmelserna om hemligheten i fråga om förtroliga meddelanden i 10 § i grundlagen. Teleavlyssning kräver alltid tillstånd från en domstol (GrUU 36/2002 rd).

Med anledning av utlåtandet från grundlagsutskottet föreslår förvaltningsutskottet att teleavlyssning stryks i 32 c § 1 mom.

Med hänvisning till utlåtandet från lagutskottet föreslår förvaltningsutskottet att 32 c § 1 mom. kompletteras med den bestämmelse som ingår i den gällande 32 c §, att en åtgärd som vidtas i brådskande fall alltid skall anmälas till domstolen, också när avsikten inte är att yrka på fortsatt åtgärd.

32 d §. *Fortsatt teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation när en polisman fattat beslut om åtgärden.* Enligt 1 mom. har domstolen rätt att förbjuda fortsatt inhämtande av uppgifter när beslutet har fattats av en polisman i brådskande fall med stöd av 32 c §. Domstolen har också möjligheten att uppställa begränsningar eller nödvändiga villkor för användningen av informationen.

Med hänvisning till synpunkterna ovan på 32 c § föreslår förvaltningsutskottet att teleavlyssning stryks i rubriken för 32 d § och i 1 mom.

I 32 d § 1 mom. används ordet "anmälan" och paragrafen hänvisar till 32 c § 1 mom. trots att lagrummet i propositionen inte har någon bestämmelse om anmälningsförfarande utan i stäl-

let talar om "yrkande". På grund av den föreslagna ändringen i 32 § 1 mom. ovan anser förvaltningsutskottet att 32 d § måste nämna båda åtgärderna (yrkande och anmälan).

33 §. Meddelande om observation, teknisk observation, teleövervakning och teleavlyssning. Med hänvisning till grundlagsutskottets anmärkning till lagstiftningsordningen i fråga om 32 c § föreslår förvaltningsutskottet att hänvisningarna till teleavlyssning i 32 c § stryks i 33 § 1 och 3 mom. Dessutom föreslår utskottet att det ska krävas ett protokoll om inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge i 33 § 3 mom.

34 §. Hantering av material. (Ny) Med stöd av 31 f § kan polisen få tillstånd att inhämta uppgifter om mobilteleapparater som det registreras uppgifter om vid en viss tidpunkt i telesystemet via en basstation som finns i närheten av en viss plats. Ett villkor är att uppgifterna antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett brott som avses i 31 c § 1 mom. eller för att avvärja en fara som avses i 31 c § 2 mom. På grund av 28 § 1 mom. 6 punkten kan polisen också inhämta uppgifter om mobilteleapparaters läge med stöd av 31 c § som gäller teleövervakning.

Beträffande 31 f § påpekar grundlagsutskottet i sitt utlåtande att utskottet vid bedömningen av motsvarande bestämmelser i tvångsmedelslagen lade stor vikt vid att begränsningen av skyddet för privatlivet är mycket liten jämfört med hur viktigt det samhälleliga intresse som begränsningen grundar sig på (GrUU 36/2002 rd). Denna princip gäller också för bedömningen av den föreliggande propositionen. Polisens rättigheter är kopplade till mycket stränga krav på att uppgifterna om mobilteleapparaters läge måste vara av synnerlig vikt i relation till att grova brott kan förhindras eller risk för liv eller hälsa kan avvärjas. I detta fall tillämpas 43 § om tystnadsplikt för polispersonal på sekretessen för uppgifter om mobilteleapparaters läge. Vid behandlingen av tvångsmedelslagen ansåg grundlagsutskottet dessutom det vara av stor betydelse att lagen får bestämmelser om att uppgifterna måste förstöras. Bestämmelserna om hantering

av material i 34 § är av allt att döma bristfälliga på den punkten eftersom där bara nämns att en polisman ska granska uppgifter som insamlats genom åtgärder enligt 30—31 §. Enligt grundlagsutskottet är det viktigt att bestämmelserna kompletteras.

Också lagutskottet tar upp frågan om hur uppgifter som inhämtas genom metoder som avses i polislagen får användas och förvaras.

I propositionen ingår inte 34 §, men förvaltningsutskottet föreslår att 1 mom. kompletteras med en hänvisning till 31 f §. Polislagens 34 § föreskriver om åtgärder som gäller insamlade uppgifter, hur uppgifterna ska granskas och förstöras och registrering i polisens personregister. Enligt 1 mom. ska uppgifter som enbart berör utomstående utan dröjsmål förstöras när de granskats om de inte behövs för utredning av brott. Med stöd av 2 mom. ska insamlat material och upptagningar som inte har fogats till något register eller förundersökningsmaterial förstöras senast ett år efter att materialet sannolikt inte längre behövs för det ändamål som det har inhämtats.

33 a §. Åtgärder för att förhindra att inhämtande av information avslöjas. Förvaltningsutskottet förenar sig om grundlagsutskottets uppfattning att det är viktigt med avseende på rättssäkerheten att det enligt 33 a § 5 mom. ska göras en rapport om de vidtagna åtgärderna till inrikesministeriet, som årligen ska ge en berättelse om saken till justitieombudsmannen. Grundlagsutskottet uppmanar i sitt utlåtande förvaltningsutskottet att överväga om ministeriet borde ge berättelsen oftare, t.ex. två gånger per år. Men förvaltningsutskottet tar snarare fasta på berättelsens innehåll och poängterar dess betydelse för rättssäkerheten och föreslår därför att 33 a § 5 mom. godkänns utan ändringar.

36 §. Rätt att få uppgifter av en privat sammanslutning eller en privatperson. Med stöd av 2 mom. har polisen rätt att av ett teleföretag och av en sammanslutningsabonnent eller med en teknisk apparat som Kommunikationsverket har godkänt få kontaktuppgifter om en teleanslutning som inte är upptagen i en offentlig katalog

eller andra uppgifter som specificerar en telean-slutning, e-postadress, annan teleadress eller en teleterminalutrustning. Villkoret är att uppgifterna i ett enskilt fall behövs för polisens tjänsteutövning. Polisen har samma rätt när det gäller utdelningsadresser.

Bestämmelsen om polisens rätt att få adressuppgifter och andra liknande kontakt- och specificeringsuppgifter för sin tjänsteutövning påverkar egentligen inte behandlingsordningen, påpekar grundlagsutskottet. Problemet med förslaget är att det gäller en teknisk anordning som enligt motiven till propositionen kan ge specificerade uppgifter men också kan kapa kommunikation i anslutning till dessa, dekryptera och avlyssna meddelanden och dessutom inhämta uppgifter som identifierar anslutningen. Syftet med lagförslaget är att med tekniska medel och övervakning säkerställa att apparaterna bara används för att inhämta kontaktuppgifter och specificerade uppgifter. Regleringen gäller frågor som är väsentliga med avseende på sekretessen för förtroliga meddelanden som är skyddade i 10 § i grundlagen, säger grundlagsutskottet. Därför är det nödvändigt att lagen får exakta bestämmelser, till exempel genom att rätten begränsas till att polisen bara har rätt att använda den typen av apparater som tillåter att ingenting annat än kontaktuppgifter och specificerade uppgifter inhämtas. Detta är en förutsättning för att lagen ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning, anser grundlagsutskottet.

Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet föreslår förvaltningsutskottet att 36 § 2 mom. får två nya meningar i slutet enligt följande: "*För inhämtande av information får polisen bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för att identifiera telean-slutningar och teleterminalutrustningar. Kommunikationsverket skall kontrollera att en teknisk anordning uppfyller kraven enligt detta moment samt att den tekniska anordningen inte på grund av sina egenskaper orsakar skadliga störningar det allmänna kommunikationsnätets anordningar eller service*".

Utskottets förslag innebär att Kommunikationsverket är skyldigt att kontrollera tekniska

apparater för att försäkra sig om att de inte kan användas för någonting annat än för specificering av teleabonnemang och teleterminalutrustning. Kommunikationsverket ska dessutom kontrollera att en teknisk anordnings egenskaper inte orsakar störningar i ett allmänt kommunikationsnätets anordningar eller service. Det är därför viktigt att se till att verket har tillräckliga resurser. Användningen av radiofrekvenser regleras i övrigt i lagen om radiofrekvenser och teleutrustningar (1015/2001).

36 a §. Användning av informationskällor. Enligt 36 a § 3 mom. kan till polisens informationskälla betalas ett arvode. Avsikten är att föreskriva särskilt om skattefrihet för sådana arvoden men en förutsättning för arvodet är ändå att informationskällan är registrerad.

Användningen av informationskällor grundar sig på att uppgiftslämnaren agerar av fri vilja och huvudregeln för betalning av arvode är att källan är registrerad. Avsikten med regleringen är att registrera polisens mest frekventa källor bl.a. för att arvodesbetalningen ska kunna kontrolleras tillräckligt. Men om det rör sig om en informationskälla som uppträder en enda gång förutsätts inte registrering. Det är självklart viktigt för polisen att informationskällorna inte kan utnyttjat sin ställning i ett osakligt syfte. Utskottet understryker därför vikten av att källorna registreras och att det endast i undantagsfall kan accepteras att en källa inte registreras.

44 §. Rätt att förtiga uppgifter. I den gällande 44 § 1 mom. föreskrivs att den som hör till polisens personal som vittne eller när han annars hörs inte är skyldig att röja identiteten hos en person som han i sitt anställningsförhållande har fått uppgifter konfidentiellt av. Polispersonal är inte heller skyldig att röja taktiska eller tekniska metoder som ska hemlighållas. I propositionen föreslås att "såsom vittne eller när han annars hörs" stryks i 1 mom.

Lagutskottet föreslår i sitt utlåtande att 44 § 1 mom. inte ska ändras eftersom motiveringen i propositionen är bristfällig.

Också i 44 § 2 mom. föreslås formuleringen "såsom vittne eller när han annars hörs" bli struken. Momentet avser att någon som hör till polispersonalen inte är skyldig att avslöja vem som deltagit i bevisprovokation genom köp eller täckoperationer om uppgifterna skulle äventyra personernas säkerhet eller deras närståendes säkerhet, möjligheten för dem som har deltagit i åtgärderna att också göra det i framtiden eller sätta inhämtandet av information på spel.

Med stöd av 44 § 3 mom. kan en domstol vid särskilt vägande skäl förordna att de uppgifter som avses i 1 eller 2 mom. ska röjas, om en allmän åklagare utför åtal för ett brott för vilket straffet kan vara fängelse i sex år eller ännu strängare straff. Inte ens då får domstolen förordna att identiteten ska röjas på den person som har lämnat uppgifterna eller på den som deltagit i bevisprovokation genom köp eller täckoperation, om det uppenbart skulle medföra allvarlig fara för deras eller deras närståendes säkerhet.

Enligt motiven till propositionen är det tänkt att ändringarna i 1 och 2 mom. ska täcka in situationer då någon annan myndighet eller en privat aktör begär information. En polisman är inte ens i egenskap av vittne skyldig att röja den information som avses i momenten. Därför anser förvaltningsutskottet att han eller hon inte heller har någon skyldighet att lämna ut uppgifterna till en annan myndighet eller någon privat aktör.

I sitt utlåtande upprepar lagutskottet sin tidigare ståndpunkt att information om att bevisprovokation genom köp och täckoperation har tillämpats vid utredningen av ett brott och är nödvändig för åtalsprövning eller rättegång egentligen inte är sekretessbelagd information (LaUU 7/2000 rd). Denna inskränkning bör klart och tydligt framgå av lagen, anser lagutskottet.

I betänkandet om en tidigare ändring av polislagen (FvUB 17/2000 rd — RP 34/1999 rd), som också utlåtandet från lagutskottet hänför sig till, påpekar förvaltningsutskottet att redan informationen att täckoperation eller bevisprovokation genom köp har tillämpats kan resultera i att den brottsmisstänkte får reda på detaljer om verksamheten. Om metoderna ska utfalla väl krävs det vanligen att också någon informatör

som står brottslingarna nära anlitas. Om uppgifter om personer som inte spelar någon roll för rättegången lämnas ut kan det i värsta fall utsätta den polisman som deltagit i täckoperation eller bevisprovokation genom köp för allvarliga risker. Detta gäller också säkerheten för polismannens närstående och informationslämnaren. Den åtalades rätt att få en rättvis rättegång sätts enligt förvaltningsutskottet inte på spel när uppgifterna om täckoperation eller bevisprovokation genom köp inte används för att motivera åtalsprövning eller vid rättegången, utan bara hjälper polisen att orientera sig rätt i utredningen. Domstolen kan självfallet förordna att uppgifterna röjs på de grunder som föreskrivs i 44 § 3 mom. Förvaltningsutskottet upprepar här sin tidigare ståndpunkt.

Förvaltningsutskottet tillstyrker att 44 § 1 och 2 mom. godkänns i enlighet med propositionen.

45 a §. Frivilligverksamhet. Med stöd av paragrafen kan polisen anlita frivilligorganisationer för efterspanings- och räddningsuppgifter och för andra biståndsuppgifter som inte omfattar betydande utövning av offentlig makt. I propositionen sägs att tanken är att polisen ska kunna be frivilligorganisationer om bistånd i dessa uppdrag.

Enligt utlåtandet från grundlagsutskottet medför den här typen av tillfälligt bistånd till polisen inga problem med avseende på 124 § i grundlagen. Bestämmelsen bör ändå lämpligen kompletteras med att frivilligorganisationerna bistår polisen. Dessutom är ordet biståndsuppgifter ett otydligt begrepp, anser grundlagsutskottet. Förvaltningsutskottet bör enligt grundlagsutskottets mening åtminstone i motiven göra klart till vem eller vilka myndigheter eller förvaltningsområden biståndsuppgifterna hör. Det bästa vore att förtydliga själva paragrafen (jfr 9 § i räddningslagen och 6 § i sjöräddningslagen).

Förvaltningsutskottet föreslår att bestämmelsen om biståndsuppgifter för frivilligorganisationer stryks eftersom räddningslagen (468/2003) föreskriver att räddningsinsatser leds av räddningsmyndigheten. Dessutom föreslår ut-

skottet att det framgår direkt av lagtexten att polisen kan anlita frivilligorganisationer.

Dessutom föreslår förvaltningsutskottet att 2 mom. får följande lydelse: "Beslut om att anlita en frivilligorganisation för *efterspaningsuppgifter* fattas av den polisman som leder *efterspaningsuppdraget*. Beslut om att anlita en frivilligorganisation för någon annan biståndsuppgift fattas av en polisman som hör till befälet."

Med andra biståndsuppgifter avses enligt motiven till exempel inkvartering och omsorg om nödställda och tillträde till avspärrade områden som kan vara farliga.

47 §. Betalning av ersättningar. I 5 mom. föreskrivs att skada på ett föremål eller ett fordon som använts för hjälparbete ersätts av statens medel på det sätt som bestäms i lagen om ersättande av vissa skador som uppkommit i tjänsteutövning eller arbetsuppgift i statens tjänst (794/1980).

Med hänvisning till inkommen utredning påpekar utskottet att det är oklart om formuleringen avser att undanta till exempel skador på kläder. Dessutom är det oklart om ett föremål ska vara nödvändig vid efterspaningar för att bli ersatt. Till exempel en mobiltelefon som inte är direkt nödvändig för efterspaningar kan försvinna eller gå sönder. Förvaltningsutskottet föreslår att bestämmelserna preciseras genom att 5 mom. direkt hänvisar till lagen om ersättande av vissa skador som uppkommit i tjänsteutövning eller arbetsuppgift i statens tjänst eftersom det inte är meningen att tillämpningsområdet ska inskränkas. En generell hänvisning täcker in ersättning för skador på kläder, föremål och fordon.

54 §. Närmare bestämmelser. (Ny) I paragrafens 3 mom. ingår bestämmelser om inrikesministeriets normgivningsbehörighet. Momentet ingår inte i propositionen, men utskottet föreslår att det kompletteras med att närmare bestämmelser kan meddelas genom förordning av inrikesministeriet också om teknisk övervakning, observation, teleavlyssning och hur verksamheten med informationskällor ska ordnas och övervakas.

Utskottet utformar 54 § 3 mom. enligt följande: "Inrikesministeriet kan genom förordning utfärda närmare bestämmelser om beviljande av polisbefogenheter, behandlingen av gripna, förvaring av egendom som omhändertagits, polisundersökning, stoppande av fordon, automatisk övervakning av vägtrafiken, användning av maktmedel, fasttagande, förvaring och avlivande av djur, lämnande av handräckning i andra fall än de som avses i 2 mom. 3 punkten, ordnande och övervakning av *teknisk övervakning, observation, teknisk observation, täckoperationer, bevisprovokation genom köp och teleövervakning, teleavlyssning samt användning av informationskällor, om registrering av polisåtgärder* samt om uniformens modell och om märken som används i samband med uniformen."

Beträffande 54 § 3 mom. hänvisar utskottet också till grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 5/1999 rd) om proposition RP 34/1999 rd med förslag till lag om ändring av polislagen. I utlåtandet påpekar grundlagsutskottet att det mot bakgrunden av vedertagna uppfattningar om delegering av lagstiftande makt är helt klart att det inte kan överföras på ministeriet att fastställa grunderna för dessa befogenheter. Den regleringsmakt som förslaget ger ministeriet bör därför förstås så att regleringen bara gäller tekniska detaljer med effekter inom polisförvaltningen och inte i relation till enskilda (FvUB 17/2000 rd).

2. Lag om ändring av 2 och 5 a § i lagen om offentlighet vid rättegång

2 §. Uppgifter om rättegång. (Ny) I 5 a § 2 mom. i lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984) föreskrivs att ett mål som gäller tvångsmedel som avses i 5 a kap. i tvångsmedelslagen handläggs samt beslut avkunnas också vad gäller de tillämpade lagrummen och domslutet utan att allmänheten är närvarande. Beslutet och rättegångsmaterialet blir offentliga när den brottsmisstänkte senast ska underrättas om att tvångsmedlet används om inte domstolen beslutar något annat. I propositionen föreslås bestämmelsen bli ändrad för att också täcka in po-

lisiära åtgärder enligt 32 b § i den föreslagna polislagen och tullåtgärder i 20 f § i tullagen.

För samordningens skull föreslår utskottet att också 2 § 1 mom. ändras enligt följande: "Anteckningar i domstolars diariéer och andra register över handlingar om parternas namn ävensom om ärendets art samt tidpunkten och platsen för förhandlingen blir offentliga då anteckningarna har gjorts. I ett ärende som gäller tvångsmedel som avses i 5 a kap. tvångsmedelslagen, *polisåtgärder som avses i 32 b § i polislagen (493/1995) eller tullåtgärder som avses i 20 f § i tullagen (1466/1994)* är dessa anteckningar offentliga först när den för brott misstänkte eller den som är föremål för en polis- eller tullåtgärd senast skall underrättas om användning av tvångsmedel eller om polis- eller tullåtgärd, om inte domstolen beslutar något annat."

3. Lag om ändring av 48 § i vägtrafiklagen

Utskottet föreslår att lagförslaget godkänns utan ändringar.

4. Lag om ändring i inkomstskattelagen

Utskottet föreslår att lagförslaget godkänns utan ändringar.

5. Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

26 §. Utplåning av uppgifter ur övriga personregister (Ny) Enligt huvudregeln i den gällande 26 § 1 mom. 2 punkten är förvaringstiden för uppgifter i tillfälliga register som avses i 6 § 2 mom. 2 punkten tio år, påpekar grundlagsutskottet i sitt utlåtande. Förvaringstiden för uppgifter i tillfälliga register bör enligt grundlagsutskottet vara kortare, i synnerhet om man tar hänsyn till att uppgifterna enligt huvudregeln i 26 § kan förvaras också efter att fristen har gått ut.

Förvaltningsutskottet föreslår att uppgifter i tillfälliga register som avses i 26 § 1 mom. 2 punkten som regel ska utplånas efter fem år.

6. Lag om ändring av 3 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater och tillämpning av konventionen

Utskottet föreslår att lagförslaget godkänns utan ändringar.

7. Lag om ändring av 2 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar (LM 58/2005 rd) (Ny)

I propositionen ingår ett förslag till lag om ändring av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater (148/2004) Hänvisningarna i 3 § till bestämmelserna om täckoperation och bevisprovokation genom köp i polislagen föreslås bli ändrade i överensstämmelse med de föreslagna ändringarna i polislagen.

I 2 § 1 mom. i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar (Neapel II) (427/2004) är rätten för en behörig tjänsteman i en annan medlemsstat att genomföra täckoperation och bevisprovokation genom köp på finskt territorium kopplade till bestämmelserna om täckoperation och bevisprovokation genom köp i dels tvångsmedelslagen dels polislagen.

I det första lagförslaget föreslås bestämmelserna om täckoperation och bevisprovokation genom köp i polislagen bli ändradel. Följaktligen måste också hänvisningarna till polislagen ändras i ikraftträdandelagen. I Finland är dels tullmyndigheterna, dels polisen och gränsbevakningsväsendet de behöriga myndigheter som avses i Neapel II.

Med hänvisning till detta föreslår förvaltningsutskottet att ett nytt sjunde lagförslag godkänns i enlighet med lagmotion LM 58/2005 rd utöver lagförslagen i propositionen.

Åtgärdsmotion AM 33/2005 rd

I åtgärdsmotionen föreslås att regeringen vidtar snabba åtgärder för att yngre konstuplar och studerande vid Polisskolan ska få behålla sina polisbefogenheter. Utskottet godkänner 7 § i det första lagförslaget i enlighet med propositionen och med hänsyn till åtgärdsmotion AM 33/2005 rd. Förslagen i motionen omsätts till största delen och åtgärdsmotionen är därför onödig. Motionen kan därför förkastas.

Lagstiftningsordning

Förvaltningsutskottet beaktar grundlagsutskottets konstitutionella anmärkningar till 32 c § 1 mom., 22 § 3 och 4 mom. och 36 § 2 mom. i det första lagförslaget på behörigt sätt. Lagförslagen kan följaktligen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Förslag till beslut

Med stöd av det som anförs ovan föreslår förvaltningsutskottet

att lagförslag 3, 4 och 6 godkänns utan ändringar,

att lagförslag 1, 2 och 5 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

att ett nytt lagförslag 7 godkänns i enlighet med LM 58/2005 rd,

att AM 33/2005 rd förkastas och

att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets ändringsförslag**1.****Lag****om ändring av polislagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i polislagen av den 7 april 1995 (493/1995) 22 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1121/1999, ändras (utesl.) 5 §, 20 § 2 mom., (utesl.) 22 a, 28 och 30 a §, 31 § 3 och 4 mom., 31 a—31 d, 32 a—32 d, 33 och 33 a §, 34 § 1 mom., 36 § 2 mom., 43 § 4 och 6 mom., 44 § 1 och 2 mom., 47 § 1 och 3 mom. samt 54 § 2 mom. 1 punkten och 3 mom.,

av dem (utesl.) 31 § 3 och 4 mom., 31 a—31 d, 32 a—32 d, 33 och 33 a § samt 44 § 2 mom. sådana de lyder i lag 21/2001, 22 a och 30 a § samt 54 § 2 mom. 1 punkten och 3 mom. i lag 315/2001, 28 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 21/2001 samt 36 § 2 mom. i lag 522/2004 samt

fogas till 7 § ett nytt 3 mom., till lagen nya 9 a—9 e, 22 b—22 f, 31 e, 31 f och 33 b §, till 36 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 21/2001, ett nytt 4 mom., till lagen en ny 36 a §, till 42 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., till lagen en ny 45 a § och till 47 § ett nytt 5 mom. som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden

5 §

Åtgärdsfördröjning och åtgärdseftergift

En polisman som vidtar sådana åtgärder för att inhämta information som avses i 3 kap. får

dröja med att ingripa när ett brott håller på att ske *om brottet inte orsakar överhängande allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller överhängande risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada och åtgärdsfördröjningen är nödvändig för att dölja att information inhämtas eller för att trygga syftet med att informationen inhämtas.*

(2 och 3 mom. som i RP)

7 §

Polisbefogenheter

En yngre konstapel har en polismans befogenheter. *Under* en arbetspraktikperiod (*utesl.*) som ingår i grundexamen för polis *har en yngre konstapel* en polismans befogenheter *under ledning och behövlig uppsikt av handledaren för arbetspraktiken (utesl.).*

9 a och 9 b §
(Som i RP)

9 c §

Polismans uppförande

En polisman skall i tjänsten och i sitt privatliv uppföra sig *på ett sätt som* inte äventyrar tilltron till att polisens uppgifter sköts på behörigt sätt. Vid bedömningen av en polismans uppträdande tas hänsyn också till polismannens ställning och uppgifter inom polisförvaltningen.

9 d och 9 e §
(Som i RP)

20 §

Skydd mot brott och störande beteende

En person kan likaså avlägsnas från en plats om han eller hon genom sitt uppförande orsakar eller *om det utifrån* hans eller hennes hotelser eller övriga uppförande och tidigare uppförande i

en motsvarande situation *är sannolikt* att han eller hon kommer att orsaka betydande störning eller överhängande fara för den allmänna ordningen och säkerheten.

22 §
(*Utesl.*)

22 a—d §
(Som i RP)

22 e §

Användning av maktmedel vid säkerhetskontroll

Om en person vägrar underkasta sig en säkerhetskontrollåtgärd, kan säkerhetskontrollören avlägsna honom eller henne från polisens lokaler. För att avlägsna en person från lokalen kan säkerhetskontrollören vid behov använda sådana maktmedel som kan anses försvarliga med beaktande av personens uppträdande och övriga omständigheter. Någon annan *än en polisman eller en tjänsteman vid polisen* får dock inte använda maktmedel för att avlägsna en person från polisens lokaler, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

(2 mom. som i RP)

22 f §
(Som i RP)

3 kap.

Stadganden om inhämtade av information

28 §

Definitioner

I denna lag avses med
(1—4 punkten som i RP)

5) *bevisprovokation genom köp* ett köpeanbud eller *ett sådant köp av ett föremål, ett ämne eller egendom som skall betraktas som köp av ett ett provparti och som polisen gör i syfte att förhindra, avslöja eller utreda ett brott eller i syfte att återfå vinningen av ett brott, om inte syftet*

oundgängligen kräver köp av ett större parti än ett provparti eller köp av ett föremål, ett ämne eller egendom som en bestämd helhet,

(6—8 punkten som i RP)

(2 mom. som i RP)

30 a §
(Som i RP)

31 §

Förutsättningar för teknisk observation

En ytterligare villkor för teknisk avlyssning är att det på grund av en persons uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, till ett narkotikabrott eller till i strafflagens 34 a kap. 2 § avsedd förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. För optisk övervakning och teknisk spårning förutsätts på motsvarande sätt att det på grund av en persons uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig eller medverkar till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader. Om den optiska övervakningen riktar sig mot en i 1 mom. avsedd person som är omhändertagen av fängenvårdsväsendet, förutsätts dock att det på grund av personens uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, till ett narkotikabrott eller till i strafflagens 34 a kap. 2 § avsedd förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte.

En polisman får även utföra teknisk observation av en person som befinner sig i en bostad, om detta är nödvändigt för att polisåtgärden tryggt skall kunna vidtas eller sådan överhängande fara avvärjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som skall gripas eller skyddas (utesl.).

31 a §

Förutsättningar för täckoperation

En polisman har rätt att företa en täckoperation, om det är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda brottslig verksamhet som avses i 5 a kap. 2 § i tvångsmedelslagen eller ett brott eller ett straffbart försök till ett brott som avses i 17 kap. 18 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen och det på grund av den persons uppträdande som är föremål för inhämtande av uppgifter eller annars finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gör sig skyldig till ett sådant brott. Täckoperation är tillåten i en bostad om tillträdet eller vistelsen sker under aktiv medverkan av den som använder bostaden. Beträffande husrannsakan gäller likväl vad som bestäms i tvångsmedelslagen.

31 b och c §
(Som i RP)

31 d §

Förutsättningar för teleavlyssning

En polisman har för att förhindra eller avslöja ett brott rätt att rikta teleavlyssning mot en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som är i en persons besittning eller som denne annars antas använda, om det på grund av personens uttalanden, hotelser eller uppträdande (utesl.) finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott som begås i terroristiskt syfte och som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen, förberedelse av brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet eller finansiering av terrorism och uppgifterna kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande eller utredning av brottet.

(2 mom. som i RP)

31 e, 31 f och 32 a §
(Som i RP)

32 b

Teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och beslut om teknisk observation i domstol samt övrig behandling av ärendet.

(1 och 2 mom. som i RP)

Angående behandlingen av ett ärende som avses i 1 mom. gäller dessutom i tillämpliga delar vad som bestäms i 5 a kap. 6, 7 och 9 §, 11 § 1 mom. samt 12 och 14 § tvångsmedelslagen.

32 c §

Polismans rätt att besluta om (utesl.) teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation i brådskande fall

En polisman som hör till befälet har rätt att besluta att (utesl.) teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge eller i 32 b § 1 mom. avsedd teknisk observation skall inledas, om det på grund av sakens brådskande natur är nödvändigt att åtgärden vidtas utan dröjsmål. En polisman som hör till befälet beslutar om åtgärden tills domstolen har avgjort ett yrkande om att tillstånd skall beviljas för åtgärden. Yrkandet kan framställas även per telefon, varvid dess innehåll i efterhand skall bekräftas skriftligen. Yrkandet skall framställas omedelbart när det är möjligt och senast inom 24 timmar efter att åtgärden har påbörjats. Domstolen skall tillställas en anmälan om att en åtgärd har upphört.

(2 mom. som i RP)

32 d §

Fortsatt (utesl.) teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation när en polisman fattat beslut om åtgärden

Sedan domstolen fått ett yrkande eller en anmälan enligt 32 c § 1 mom. kan den förbjuda fortsatt (utesl.) teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparater eller teknisk

observation eller uppställa begränsningar beträffande en åtgärd eller uppställa sådana villkor för användningen av information som den anser vara nödvändiga.

Angående behandlingen av ärendet i domstol gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i 5 a kap. 6, 7 och 9 §, 11 § 1 mom. samt 12 och 14 § tvångsmedelslagen.

33 §

Meddelande om observation, teknisk observation, teleövervakning och teleavlyssning

En polisman som har fattat beslut om teknisk observation enligt 31 § 1 mom. eller om placering av anordning som används för teknisk observation enligt 31 § 2 mom., en polisman som med stöd av 32 b § beslutat om teleavlyssning, teleövervakning eller teknisk observation eller framställt yrkande om detta till domstol eller en polisman som med stöd av 32 c § beslutat om teleövervakning eller teknisk observation skall efter det att den tekniska observationen, teleövervakningen eller teleavlyssningen har avslutats underrätta den person som varit föremål för åtgärden därom, om detta inte äventyrar det ändamål för vilket information inhämtas eller förundersökningen av ett brott.

(2 mom. som i RP)

Den polisman som utfört teknisk avlyssning enligt 31 § eller teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation enligt 32 b § eller teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation enligt 32 c § skall utan dröjsmål upprätta protokoll över åtgärden. Om sådana protokoll bestäms närmare genom förordning av inrikesministeriet. Protokollet skall tillställas inrikesministeriet som årligen till riksdagens justitieombudsman avger en berättelse om användningen av sådan teknisk avlyssning, teleövervakning och teleavlyssning som avses i detta moment. Samtidigt skall också ges en utredning om användningen av teknisk observation i straffanstalter.

33 a och b §
(Som i RP)

34 § (Ny)

Hantering av material

En polisman som tillhör befälet skall utan dröjsmål granska de uppgifter som insamlats genom åtgärder enligt 30, 31 och 31 f § och de uppgifter som erhållits genom teknisk övervakning enligt 31 §. Uppgifter som enbart berör utomstående skall utan dröjsmål förstöras efter granskningen, om de inte behövs för utredning av brott.

36 §

Rätt att få uppgifter av en privat sammanslutning eller en privatperson

Polisen har rätt att av ett teleföretag och av en sammanslutningsabonnent eller med en teknisk apparat (*utesl.*) få kontaktuppgifter om en sådan teleanslutning som inte är upptagen i en offentlig katalog, eller andra uppgifter som specificerar en teleanslutning, e-postadress, annan teleadress eller en teleterminalutrustning, om uppgifterna i ett enskilt fall behövs för utförandet av en uppgift som ankommer på polisen. Polisen har motsvarande rätt att få uppgifter om utdelningsadresser av en sammanslutning som bedriver postförmedling. *För inhämtande av information får polisen bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för att identifiera teleanslutningar och teleterminalutrustningar. Kommunikationsverket skall kontrollera att en teknisk anordning uppfyller kraven enligt detta moment samt att den tekniska anordningen inte på grund av sina egenskaper orsakar skadliga störningar i ett allmänt kommunikationsnätets anordningar eller service.*

(4 mom. som i RP)

36 a, 42— 44 §
(Som i RP)

45 a §

Frivilligverksamhet

Polisen kan anlita frivilligorganisationer *som hjälp i efterspaningsuppgifter* samt för andra biståndsuppgifter som inte omfattar betydande utövning av offentlig makt.

Beslut om att anlita en frivilligorganisation för *efterspaningsuppgifter* fattas av den polisman som leder *efterspaningsuppdraget*. Beslut om att anlita en frivilligorganisation för någon annan biståndsuppgift fattas av en polisman som hör till befälet.

47 §

Betalning av ersättningar

(1 och 3 mom. som i RP)

Skador som åsamkats den som deltagit i hjälparbete ersätts av statens medel så som bestäms i lagen om ersättning av vissa skador som uppkommit i tjänsteutövning eller arbetsuppgift i statens tjänst (794/1980).

54 §

Närmare bestämmelser

(2 mom. som i RP)

Inrikesministeriet kan genom förordning utfärda närmare bestämmelser om beviljande av polisbefogenheter, behandlingen av gripna, förvaring av egendom som omhändertagits, polisundersökning, stoppande av fordon, automatisk övervakning av vägtrafiken, användning av maktmedel, fasttagande, förvaring och avlivande av djur, lämnande av handräckning i andra fall än de som avses i 2 mom. 3 punkten, ordnande och övervakning av *teknisk övervakning, observation, teknisk observation, täckoperationer, bevisprovokation genom köp och teleövervakning, teleavlyssning samt användning av infor-*

mationskällor, om registrering av polisåtgärder samt om uniformens modell och om märken som används i samband med uniformen. (Ny)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

2.

Lag

om ändring av 2 och 5 a § i lagen om offentlighet vid rättegång

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 21 december 1984 om offentlighet vid rättegång (945/1984) 2 § 1 mom., sådant det lyder i lag 624/1999 och 5 a § 2 mom., sådant det lyder i lag 404/1995, som följer:

2 § (Ny)

Uppgifter om rättegång

Anteckningar i domstolars diariéer och andra register över handlingar om parternas namn ävensom om ärendets art samt tidpunkten och platsen för förhandlingen blir offentliga då anteckningarna har gjorts. I ett ärende som gäller tvångsmedel som avses i 5 a kap. tvångsmedelslagen, polisåtgärder som avses i 32 b § i polislagen (493/1995) eller tullåtgärder som avses i 20 f § i tullagen (1466/1994) är dessa anteck-

ningar offentliga först när den för brott misstänkte eller den som är föremål för polis- eller tullåtgärd senast skall underrättas om användning av tvångsmedel eller om polis- eller tullåtgärd, om inte domstolen beslutar något annat.

5 a §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

5.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 augusti 2003 om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) 2 § 3 mom. 11 punkten, 4 § 4 mom., 6 § 2 mom., 19 § 2 mom., 22 § 1 mom. 9 punkten, 26 § 1 mom. 2 punkten och 45 § 1 mom. 5 punkten samt fogas till 2 § 3 mom. en ny 12 punkt och till 22 § 1 mom. en ny 9 a punkt som följer:

2, 4, 6, 19 och 22 §
(Som i RP)

26 § (Ny)

Utplåning av uppgifter ur övriga personregister

Ur de i 6 § avsedda personregister som har inrättats för skötseln av de uppgifter som avses i 1 § 1 mom. polislagen utplånas uppgifter enligt följande:

2) ur personregister som avses i 6 § 2 mom. 2 punkten då fem år och ur andra personregister som har inrättats för en eller flera polisenheter,

då tio år har förflutit sedan den gärning, åtgärd eller händelse som föranledde registreringen antecknades, om inte uppgifterna fortfarande behöver bevaras på grund av undersökning eller övervakning; senast tre år efter att behovet av att bevara uppgifterna undersöktes skall en ny kontroll av behovet göras och den nya kontrollen antecknas.

45 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att en totalöversyn av polislagen utifrån polislagens bestämmelser bereds

omsorgsfullt och att den proposition som lämnas till riksdagen är möjligast klar och konsekvent med precisa och även i övrigt relevanta motiveringar till varje enskild paragraf.

Helsingfors den 8 juni 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Nils-Anders Granvik /sv (delvis)
Lasse Hautala /cent
Esko Kurvinen /saml
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd

Rosa Meriläinen /gröna
Lauri Oinonen /cent
Heli Paasio /sd
Satu Taiveaho /sd (delvis)
Tapani Tölli /cent
ers. Pertti Hemmilä /saml
Petri Salo /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.

RESERVATION

Motivering

Propositionen, som kraftigt ökar polisens befogenheter, motiveras med ändringar i situationen i fråga om kriminaliteten såväl i Finland som i hela Östersjöområdet. En grundläggande princip för lagstiftningsarbetet har trots det alltid varit en rättvis vägning mellan olika rättsobjekt. Vissa punkter i propositionen är inte godtagbara från denna synpunkt.

20 §. Skydd mot brott och störande beteende. Propositionen utvidgar betydligt 20 § i den nuvarande polislagen på så sätt att den ger möjligheter att i förebyggande syfte avlägsna en person från en plats och till och med att gripa en person för 24 timmar. Förutsättningen är att personen på grund av hotelser, övrigt uppförande och tidigare uppförande kan bedömas utgöra ett hot. Förslaget ger polisen exceptionellt stor prövningsrätt i fråga om att avlägsna personer. Motiveringar baserade på en persons tidigare uppförande är synnerligen öppna för tolkningar och problematiken i fråga om gränsdragningen är inte till fördel för polisens egen rättssäkerhet. I praktiken möjliggör förslaget livstidsförbud att delta i till exempel demonstrationer för en person som en gång har uppträtt störande och avlägsnats från platsen. Det är betecknande att motiveringarna i propositionen rent av nämner demonstrationer som en tillämpningssituation. Med tanke på den mötes- och föreningsfrihet som föreskrivs i 13 § i grundlagen (och i vilken ingår rätt att anordna och delta i demonstrationer) är detta ytterst oroväckande. 20 § bör absolut lämnas oförändrad.

28 §. Definitioner. Teknisk övervakning. Betänkandet förbigår lagutskottets ståndpunkt och håller sig till propositionen. Enligt lagutskottets utlåtande kan kravet att teknisk övervakning ska vara "fortlöpande eller upprepat" leda till att andra former av iakttagande eller avlyssning inte regleras i lag. Då uppstår en grå zon, en kortva-

rig teknisk övervakning, till exempel genom video, som inte behöver anmälas. Som motivering anføres i betänkandet bland annat att detta med avsikt har lämnats utanför begreppet teknisk övervakning, vilket i ingen händelse är en tillräcklig orsak för att förbigå lagutskottets ställningstagande. Enligt lagutskottet är det däremot följdriktigt att man förenhetligar definitionen på teknisk övervakning i enlighet med vad som har föreslagits i RP 16/2005 rd, som också är under behandling.

Täckoperation. Utskottet framhåller på goda grunder att täckoperationer ska gälla en viss person eller grupp av personer och att detta ska fogas till definitionen på täckoperation. Förvaltningsutskottet förbigår detta med motiveringen att de motiveringar som ingår i propositionen leder till i stort sett samma slutresultat och ordalydelsen i paragrafförslaget i propositionen kan tolkas på så sätt att lagutskottets krav blir uppfyllt. Detta är i ingen händelse en tillräcklig motivering. En tydlig lagstiftning är till polisens fördel, på fältet har man inte tid att tolka lagen eller leta efter motiveringar. Att reglera genom motiveringar är över huvud taget inte tillrådligt med tanke på klarheten i lagstiftningen.

Bevisprovokation genom köp. Enligt lagutskottet bör man inte i definitionen av bevisprovokation genom köp avstå från kravet att bevisprovokation genom köp eller köpeanbud måste gälla innehav av eller handel med ett föremål, ett ämne eller egendom som innehåller olagligen eller är föremål för handel. Betänkandet förbigår detta på otillräckliga grunder genom en vag hänvisning till bland annat i praktiken konstaterade brister i lagstiftningen och den internationella utvecklingen. Motiveringarna är inte klargörande eller tillräckliga, och de uppväger inte lagutskottets åsikt. Likaledes bör tillämpningsområdet för rätten till bevisprovokation genom köp i fråga om utförande av köpet begränsas till att

gälla endast köp av föremål, ämne eller egendom med karaktär av provparti, om inte annat krävs på grund av köpegodsets karaktär för att uppnå syftet med bevisprovokationen.

31 b §. Förutsättningar för bevisprovokation genom köp. Betänkandet förbigår lagutskottets ståndpunkt att den föreslagna utvidgningen av rätten att tillämpa bevisprovokation genom köp begränsas till åtgärder för att förhindra, avslöja eller utreda grov stöld. Åter hänvisar man till den praxis enligt vilken bevisprovokation genom köp skulle tillämpas främst när det gäller värdefull egendom. Om så verkligen är, bör det också framgå i lagen. Vanliga stölder bör därför uteslutas ur kriterierna för bevisprovokation genom köp.

33 a §. Åtgärder för att förhindra att inhämtande av information avslöjas. Grundlagsutskottet föreslår att ministeriet ska lämna en berättelse till riksdagens justitieombudsman om verksamhet enligt denna paragraf oftare än vad som föreslås i propositionen. Detta är motiverat, särskilt med anledning av nyligen uppdagade oegentligheter.

36 a §. Användning av informationskällor. Det är i sig bra att den användning av yttre informationskällor ("tjallare") som redan förekommer i stor omfattning, regleras i lag. Att anlita tjallare är dock alltid tvivelaktigt med tanke på den anklagades rättsskydd, eftersom tjallarna inte hörs inför domstol och den anklagade parten inte kan korsförhöra dem enligt vad som förutsätts i 21 §

i polislagen. Saken förvärras ytterligare då man i 36 a § 3 mom. i förslaget föreslår skattefritt arvode för tjallare. Detta ger möjlighet till försäljning av falska uppgifter till polisen i stor skala, särskilt eftersom man efter förslaget kan betala arvode även till en oregistrerad tjallare vars personuppgifter polisen inte har. Det finns således skäl att föreslå att förslagets 36 a § 3 mom. (och den föreslagna ändringen av inkomstskattelagen) stryks.

44 §. Rätt att förtiga uppgifter. Propositionen rekommenderar strykning i den nuvarande lagen av den begränsning enligt vilken rätt att förtiga uppgifter gäller endast då polisen agerar "såsom vittne eller när han annars hörs". Såsom lagutskottet har framhållit finns det dock ingen motiverad orsak till att till exempel andra myndigheter i vissa situationer skulle ha rätt att få de uppgifter av polisen som avses i paragrafen. Om polisens rätt att förtiga uppgifter utvidgas och utsträcks till att gälla också andra myndigheter blir följderna ett försvagat förtroende för polisens verksamhet. Därför bör 44 § lämnas oförändrad.

Förslag

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

att lagförslag 2—7 godkänns enligt förvaltningsutskottets betänkande,

att lagförslag 4 förkastas och

att lagförslag 1 godkänns med ändringar enligt följande:

1.

Lag

om ändring av polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i polislagen av den 7 april 1995 (493/1995) 22 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1121/1999, *ändras* 5 §, (utesl.) 22 a, 28 och 30 a §, 31 § 3 och 4 mom., 31 a—31 d, 32 a—32 d, 33 och 33 a §, 34 § 1 mom., 36 § 2 mom., 43 § 4 och 6 mom., 44 § 1 och 2 mom., 47 § 1 och 3 mom. samt 54 § 2 mom. 1 punkten och 3 mom.,

av dem 31 § 3 och 4 mom., 31 a—31 d, 32 a—32 d, 33 och 33 a § sådana de lyder i lag 21/2001, 22 a och 30 a § samt 54 § 2 mom. 1 punkten och 3 mom. i lag 315/2001, 28 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 21/2001 samt 36 § 2 mom. i lag 522/2004 samt

fogas till 7 § ett nytt 3 mom., till lagen nya 9 a—9 e, 22 b—22 f, 31 e, 31 f och 33 b §, till 36 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 21/2001, ett nytt 4 mom., till lagen en ny 36 a §, till 42 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., till lagen en ny 45 a § och till 47 § ett nytt 5 mom. som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden

5, 7, 9 a—e §
(Som i FvUB)

20 §
(*Utesl.*)

22 och 22 a—f §
(Som i FvUB)

3 kap.

Stadganden om inhämtade av information

28 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *teknisk övervakning (utesl.)* iakttagande eller avlyssning av allmänheten, fordonsförare, fotgängare eller fordon med hjälp av en teknisk anordning samt automatisk upptagning av ljud eller bild,

(2 och 3 punkten som i FvUB)

4) *täckoperation* fortlöpande eller upprepat inhämtande av information om en *identifierad* - person eller persongrupp eller om personens eller gruppens verksamhet genom infiltration,

5) *bevisprovokation genom köp* ett av polisen avgivet köpeanbud för att förhindra eller avslöja innehav av eller handel med ett föremål, ett ämne eller egendom som innehas olagligen eller

är föremål för handel, för att förhindra eller avslöja olaglig framställning av ett föremål, ett ämne eller egendom, för att finna ett sådant föremål, ett sådant ämne eller sådan egendom som avses ovan eller för att återfå vinningen av ett brott eller köp av ett föremål, ett ämne eller en egendom med karaktär av provparti, då syftet med bevisprovokation genom köp inte kräver köp av ett större parti eller köp av ett föremål, ett ämne eller en egendom i sin helhet;

(6—8 punkten i 1 mom. som i FvUB)

(2 mom. som i FvUB)

30 a, 31 och 31 a §
(Som i FvUB)

31 b §

Förutsättningar för bevisprovokation genom köp

En polisman har rätt att använda sig av bevisprovokation genom köp, om detta är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda ett häleri-brott eller en *grov* stöld eller ett sådant brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år, eller för att finna ett föremål, ämne eller egendom som på grund av ett sådant brott olagligt innehas eller utbjuds till försäljning eller för att återfå vinningen av ett sådant brott.

31 c—f, 32 a—d och 33 §
(Som i FvUB)

33 a §

Åtgärder för att förhindra att inhämtande av information avslöjas

(1—4 mom. som i FvUB)

Den polisenhet som har beslutat om att registeranteckningar skall göras eller dokument framställas skall göra upp en rapport om registeranteckningarna, framställningen av dokumenten samt användningen av anteckningarna och dokumenten till inrikesministeriet, som *två gånger per år* skall ge en berättelse om saken till riksdagens justitieombudsman.

33 b, 34 och 36 §
(Som i FvUB)

36 a §

Användning av informationskällor

(1 och 2 mom. som i FvUB)
(3 mom. *utesl.*)

42 och 43 §
(Som i FvUB)

44 §
(*Utesl.*)

45 a, 47 och 54 §
(Som i FvUB)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i FvUB)

Helsingfors den 8 juni 2005

Rosa Meriläinen /gröna
Veijo Puhjo /vänst

